

Je možno vytvořit ve vnitřní Praze souvislou zeleň?

První linka podzemní dráhy v Praze se již plně vřadila do života obyvatel a lze proto provést bilanci v úbytku zeleně, který si vynutila. Nutno se smutkem konstatovat, že díky jí můžeme ve vnitřní Praze odepsat téměř tři parky: Vrchlického, Čelakovského a Švermovy sady. Snad z bývalých Vrchlického sadů bude možno vybudovat park nový, nikdy již v něm však neporostou tak mohutné stromy, např. jeřlíny, jaké dal vysázet v osmdesátých letech minulého století tehdejší sadový ředitel František Thomayer. Neboť nad těleso metra byla nahrnuta poměrně slabá vrstva zeminy, takže na ní lze pěstovat jen trávnik a okrasné květiny a v nejlepším případě jenom nízké keře.

Na druhé straně pak vzniká nová situace u Karlova, kde u nového Gottwaldova mostu na obou návazných komunikacích na Pankráci i na novoměstské straně vše dopadlo nad očekávání dobře. Otevřely se nové pohledy, takže automobilisté přijíždějící dálnicí jsou vítáni nádherným panorámami Prahy, i když definitivní projekt zeleně není dosud dokončen. Předpokládá zarábání Karlova do vysoké zeleně, aby krása této karolinské památky znovu vynikla.

Do konce 19. století byla část mezi Karlovem a Ječnou ulicí, ohraničená na východě hradbami a na západě ulicí Na Slupi, jedinou zelenou plochou. Tento veliký areál pojal Karel IV. dovnitř hradeb, protože tu předpokládal růst Prahy. Dnes

po šesti staletích však lze říci, že se zde vytvořil jakýsi pendant Petřína, obdobná zelená kulisa městského prospektu, i když ji Otec vlasti původně asi nepředpokládal. Karlovské území podobně jako příkré straně Petřína nebyly totiž nikdy souvisle osídleny, takže se tu samovolně vytvořila zelená kulisa druhému královskému hradu — Vyšehradu.

Za zelenou rezervaci, na které později vyrostly vinice a zahrady s letohrady a vilami, bylo toto území pokládáno až do roku 1880, i když tehdy komunikační možnosti již dovozovaly Pražanům rekreaci také ve vzdálenějších místech mimo město. Pak se však již neuvažovalo o karlovských svazích jako o zelené kulise a začaly se tu stavět objekty, na které jinde nebylo místo. Vznikla tu kulisárna Národního divadla, ve Viničné ulici budovy přírodovědecké fakulty, byl tu vybudován městský naleznec, který zabral plochu nejméně dvou zahrad. Citlivěji byla postavena gotizující budova někdejší německé kupecké nemocnice, kolem níž zůstal slušný kus zeleně, ale i ta musela v posledních letech ustoupit nové zástavbě.

Stále se naskytá otázka, zdali je možné v této části vnitřního města i dnes vytvořit souvislou zeleň. Odpověď je kladná, neboť vzdor všem ztrátám tu dosud zbyl dostatek zeleně — na její úpravu je však opravdu svrchovaný čas. V úvahu by přicházely zejména tyto součásti:

1. Botanická zahrada Na Slupi, která

vznikla na místě bývalých vinic a několika soukromých zahrad. Dnes, kdy se buduje nová botanická zahrada v Tróji, ztratí plocha dosavadní zahrady svou funkci jako učiliště a mohla by nadále sloužit jako veřejný park.

2. Zahrada kláštera alžbětinek, která vznikla na místě několika středověkých vinic a prodělala řadu proměn a změn v osobách majitelů, než posléze připadla řadu alžbětinek, který si v ní postavil nemocnici.

3. Do nové úpravy karlovského areálu by mohla být začleněna zahrada při bývalém klášteře servitů, nyní při klinice revmatologie. Velká prázdná prostora naproti — dřívější vinice Punčoška — je již v údolí slupském a zčásti je zakryta budovou bývalého chudobince; mohla by být také začleněna do nové úpravy karlovského areálu.

4. Fruweinka, kdysi vinice a usedlost Fruweina z Podolí mezi karlovským kostelem a hradební zdí vznikla v 16. století na pozemku, který patřil Karlovu a byl od něho vykoupěn. Bývalá usedlost je v jádru renesanční a vnější úprava je empírová. Plocha je sice zcela znehodnocena dílnami a kůlnami, ale tento nedostatek by se dal poměrně lehce odstranit.

5. Karlov — obrovská plocha mezi hradbami až k dnešní Apolinářské ulici — jen částečně sloužil jako vinice a štěpnice,

zbytek vyplňovaly louky a pole. Některé okrajové části byly parcelovány a na nich vznikly i menší zahrady. Přesto tu zůstalo dosti nezastavěného místa, jež by bylo možné proměnit v sad.

6. Apolinář — malý pozemek kolem kostela a větší část při budově záchytné stanice, která sousedí se zahradou kláštera alžbětinek. Nepěkná budova kulísárny Národního divadla by mohla být odstraněna a nahrazena zelenou plochou.

7. Také Kateřinky mají dostatek zeleně, avšak s jejím zveřejněním nelze počítat. Přesto hygienický vliv zeleně zůstane pro nejbližší okolí zachován.

8. K tomuto celku lze připojit i poslední zbytek někdejšího nuselského údolí, jižní svah pod karlovskými hradbami, dnes sadově upravený, který vznikl při bývalé usedlosti Folimance.

Lze tu tedy poměrně snadno zřídit velkou zelenou plochu, jež je pro město a jeho životní prostředí nesmírně důležitá. Její význam v daném prostoru by byl o to závažnější, neboť by se rozprostírala v místech, jež leží při jedné z hlavních přístupových cest Prahy. Kromě toho jde o terén, který není pro stavební účely příliš zajímavý a slouží již po staletí zdraví obyvatel. Sečení plochy by v podstatě znamenalo úpravu dosavadní situace a její výsledek by přinesl velký prospěch nám i budoucím generacím.